

Enligt sändlista

Förordnande om utökning av Balbergets naturreservat i Bjurholms kommun

(3 bilagor)

Uppgifter om reservatet

Namn	Balberget
Skyddsform	Naturreservat, nr:2402015, Natura 2000, nr: SE0810015
Kommun	Bjurholm
Läge	Ca 5 km V Bjurholm, ekonomisk karta 20J 9c
Mittkoordinat	X: 1662537, Y: 7097013
Naturgeografisk region	30 a, Norrlands vågiga bergkullterräng med mellanboreala skogsområden
Gräns	Reservatets gräns framgår av bifogad karta
Markägare	Staten genom naturvårdsfonden, Holmen Skog
Fastighet	Degernäs 1:19, Ljusåker 1:9
Förvaltare	Länsstyrelsen i Västerbottens län
Totalareal	165,5 ha
Areal produktiv skog	154,5 ha
- vatten	0 ha
- skyddad prod. skog	154,5 ha
Naturtyper	- Tallskog av lingonristyp (2.1.1.4) 45,0 ha - Granskog av blåbärsristyp (2.1.2.1) 90,8 ha - Sumpgranskog av ristyp (2.1.2.3) 3,6 ha - Granskog av lågörttyp (2.1.2.4) 2,7 ha - Planterad barrskog (2.1.3.1) 12,3 ha - Mjukmattekärr av starr-vitmosstyp (3.2.4.1) 1 ha - Fastmattekärr av tuvsäv-blåtåteltyp (3.3.2.1) 0,5 ha - Klipp- och rasmarksvegetation (7.1) 9,6 ha
<i>klassificering enligt "Vegetationstyper i Norden", 1994</i>	

Beskrivning av reservatet

Naturreseptatet Balberget, som ligger ca 5 km väster om Bjurholm, utgör ett ståtligt flyggberg och är en östlig utlöpare av Stöttingfjället. Bergets mäktiga sydostbrant är ett av Västerbottens främsta så kallade sydvästberg med en rad för regionen ovanliga kärleväxter, bl.a. landets nordligaste förekomst av hassel. Här hittar man en blandning av fjällväxter och växter som normalt förekommer på sydligare breddgrader. Här växer sydiskandinaviska arter som getrams, bergglim, slätterfibbla, örnbräken, nattviol, skogsolvon och hassel samt fjällarter som fjällnejlika, fjällbräcka, blågröe och fjällhüllebräken.

Berggrunden i området består av bergarten gabbro som är mycket motståndskraftig mot vittring men också rik på kalk och andra viktiga näringsämnen, vilket är gynnsamt för den rika floran i området.

Balberget är ett starkt kuperat område. Balklintens topp är belägen 440,5 m.ö.h. medan landskapet både norr och söder om branten sänker sig ner mot ca 200 m.ö.h. Den övre delen av sydbranten består av höga lodytor medan nedre delen av sydbranten till stora delar täcks av anhopningar av nedrasade block, s.k. talusskred. Balklintens toppområde är litet men långsträckt i sydväst-nordöstlig riktning, särskilt i den östra delen finns inslag av mindre hållmarker och smärre branter åt öster och nordost. I den västra delen av reservatet finns en annan höjd och mellan dessa båda höjder löper en sänka som norrut övergår i Balklintens mer jämnbranta nordsluttning.

Skogarna i reservatet domineras av gammal barrskog. Granen dominerar i nordsluttningen och i fuktigare partier medan tall dominerar på toppområdena och i de torrare partierna av sydsluttningen. Ställvis finns ett stort inslag av lövträd, speciellt asp och björk.

I den storblockiga terrängen nedanför sydostbranten växer det gammal granskog med stort inslag av ofta flerhundraårig tall i kantonerna mot branterna och på torrare partier. Här finns bitvis rikligt med död ved. Omedelbart nedanför branten återfinns den rikaste floran och listan över värmekrävande växter som förekommer i området är lång. Det finns också ett bitvis stort inslag av lövträd, speciellt björk och asp, men även sälk och rönn. I höjd med den stig som följer branten utvecklas flera medelstora bäckdråg, som följer terrängsvackor åt sydost ner genom sluttningen. I svackorna växer hänglavsrik granskog av högre bonitet med ett stort inslag av gamla senvuxna aspar.

Längre ner i sluttningen i reservatets sydöstra del övergår skogen till en torrare barrblandskog som till stor del domineras av tall. Här är skogen något yngre och har en mer påverkad karaktär. I lägre liggande partier tätar skogen något och i det östligaste hörnet finns ett backkärr med rikare växtlighet, omgivet av tät granskog med ett stort inslag av klen asp.

På de två toppområdena växer öppen hållmarkstallskog som är tydligt präglad av höjdläget. Mellan dessa höjder löper en talldominerad, örtrik sänka som på nordsidan övergår i en långsamväxande höjdlägesgranskog av frisk blåbärsristyp. I den övre delen av Balklintens nordsluttning har skogen generellt få spår av skogsbruk och är bitvis av urskogsartad karaktär. Terrängen är delvis mycket kuperad och här och var finns små branter och sänkor med gammal senvuxen, mycket hänslavrik granskog, bl.a. så har laven långskägg (*Usnea longissima*) påträffats här. Delar har inslag av gammal tall och enstaka senvuxna aspar. Trädkontinuiteten är mycket god och bitvis finns riklig förekomst av död ved. Längre ned i sluttningen löper flera högörtsdråg parallellt och längs dessa är granskogen grovstammig med stort inslag av asp och björk. Där sluttningen planar ut ned mot en liten långsträckt myr förekommer död ved sparsamt och det finns svaga spår av gallringar. Här är skogen sumpskogsartad och ganska klen.

Den västra delen av reservatet är i partier tydligt påverkad av äldre plockhuggning. Skogens ålder är här ca 100 år men terrängen är starkt kuperad och bestånden är skuggiga med hög luftfuktighet. Längst i väster sker en övergång mot äldre bestånd med bitvis stort inslag av asp och sälg.

Den kuperade miljön har gjort att spåren av skogsbruk är relativt få inom reservatet. Särskilt branterna och höjdlägeskogarna i området har en utpräglad naturskogskaraktär, sannolikt med lång obruten kontinuitet. De spår av brand som finns i området är vanligast uppe i branterna. Avverkning har i allmänhet genomförts i form av plockhuggning men i vissa lägre belägna områden har gallringar utförts. Inom reservatets ingår också delar som relativt nyligt har avverkats. Längst i söder ligger ett större hygge med ett betydande lövinslag. På hygget finns även fornlämningar i form av tolv fångstgropar.

Balberget är ett mycket variationsrikt område och bergets geologi, topografi och ostörda karaktär gör det gynnsamt för många växter och djur som är beroende av ostörda ekosystem. Inom området har följande rödlistade arter och signalarter påträffats (hotkategori inom parantes): långskägg (VU), rynkskinn (NT), doftticka (VU), doftskinn, ullticka, kötticka, rävticka, dvärgbägarlav (NT), stiftgelélav (NT), liten aspgelélav (VU), småflikig brosklav (NT), lunglav (NT), skrovellav (NT), violettgrå tagellav (NT), korallblylav, skinnlav, nordisk klipptuss (NT), lappranunkel, grönyxne, nattviol, knärot, ängsnycklar, Jungfru Marie nycklar, ögonpyrola, ormbär, repestarr, spädstarr, fjällvråk (NT), tretåig hackspett (VU).

Natura 2000

Området ingår i Natura 2000, den europeiska unionens nätverk av skyddade områden. De naturtyper som enligt EG:s habitatdirektiv (Rådets direktiv 92/43 EEG) förekommer inom reservatet är:

- *Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn* (7140)
- *Västlig taiga* (9010)
- *Öppna, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ* (9050)

Följande arter som finns upptagen i habitatdirektivet (Rådets direktiv 79/409/EEG) förekommer inom reservatet:

- *Lappranunkel*, (1972)
- *Nordisk klipptuss* (1981)

Ärendets beredning

Balberget blev naturreservat 1971 för att skydda ett botaniskt intressant sydväxtberg med bland annat den inom landet nordligaste kända förekomsten av hassel. Reservatet var 28 ha stort och Holmen är idag markägare till denna del. Balberget är också känt som ett område av riksintresse för naturvård och har dessutom pekats ut i den naturinventering som utfördes av Bjurholms kommun under 1992. Ca 11 ha har avgränsats som nyckelbiotop i samband med den rikstäckande nyckelbiotopinventeringen som utförts av skogsvårdsstyrelsen. Under 1995 gjordes en avverkningsanmälan i anslutning till reservatets södra delar vilket föranledde miljökontoret i Bjurholms kommun att genomföra en undersökning av naturvärdena i reservatets omedelbara närhet. Länsstyrelsen påbörjade under 1998 arbetet med en utökning av reservatet.

Länsstyrelsen tog under 2000 kontakt med markägarna för att förankra länsstyrelsens reservatsplaner. Därefter har värdering av marken genomförts och staten har sedan förhandlat med markägarna om ersättning. I början av 2002 var förhandlingarna avslutade och avtal upprättades mellan parterna där staten köpte marken.

Reservatsförslaget har sänts på remiss till berörda parter. Samtliga instanser som inkommit med yttrande tillstyrker förslaget.

Ändamålet med reservatet

Syftet med säkerställande och skötsel av reservatet är att bevara områdets ursprungliga karaktär av naturskog och dess biologiska mångfald genom att skydda, återställa och nyskapa värdefulla naturmiljöer. Reservatets skötsel ska syfta till att bevara och utveckla områdets naturskogskaraktär och artuppsättning. Inom ramen för det primära syftet kan reservatet dessutom nyttjas för rörligt friluftsliv, undervisning och forskning.

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) att det område som redovisas på bifogad karta ska vara naturreservat.

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan.

Beslutet innebär att naturreservatet nu omfattar ett 137,5 ha större område än det som skyddats genom tidigare beslut. Totalt omfattar reservatet nu 165,5 ha.

Länsstyrelsens beslut den 26 maj 1971 (dnr III R11-8-70) om bildande av naturreservat och Länsstyrelsens beslut den 9 april 1992 (dnr 231-10297/91) om fastställelse av skötselplan, upphör att gälla i och med att detta beslut vinner laga kraft.

Motiv för beslutet

Områden med naturskog blir allt mer sällsynta i länet och värdet av dessa kvarvarande fragment av det ursprungliga skogslandskapet ökar i takt med detta. Inom den naturgeografiska region (30 a) där Balberget är beläget utgör arealen skyddad naturskog endast 0,3 % av den totala skogsmarksarealen. Balberget är ett variationsrikt område som är så stort att dess nuvarande karaktär kan bevaras och på sikt även utvecklas.

Reservatsföreskrifter

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser ska gälla.

Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet (7 kap 5 § miljöbalken)

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

1. uppföra byggnad eller annan anläggning,
2. anlägga väg, mark- eller luftledning,
3. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar eller påverkar marktopografi, yt- eller dräneringsförhållanden som att gräva, plöja, spränga, borra, schakta, dika, dikesrensa, dämna, dränera, utfylla, tippa, dumpa eller anordna upplag,

4. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, upparbeta vindfällan, ta frö eller vidta någon skogsvårdsåtgärd,
5. plantera in för trakten främmande djur- eller växtart,
6. framföra motordrivet fordon; undantag medges för uttransport av fälld älg med älgdragare samt för snöskoter på snötäckt och väl tjälad mark.
7. släppa ut eller sprida gifter, vådliga ämnen, bekämpningsmedel, kalk eller växtnäringsmedel.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för att nå syftet med reservatet och som anges i den till detta beslut hörande skötselplanen.

Föreskrifter om förpliktelse för fastighetsägare och/eller annan sakägare att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas att tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet.

1. utmärkning av reservatet,
2. uppsättning av informationstavlor,
3. skötselåtgärder enligt skötselplan.
4. undersökning av mark, vegetation och djurliv.

Föreskrifter om rätten att färdas och vistas i, samt om ordningen i övrigt, inom reservatet (7 kap 30 § miljöbalken)

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

1. framföra motordrivet fordon; undantag medges för uttransport av fälld älg med älgdragare, samt för snöskoter på snötäckt och väl tjälad mark.
2. störa djurlivet, t ex genom att klättra i boträd eller uppehålla sig närmare rovfågelbo, lya eller gryt än 100 m,
3. göra åverkan på mark, block, klippor eller växtlighet, döda, stående och liggande träd inräknade,

4. plocka eller insamla växter eller växtdelar, lavar, mossor och svampar med undantag för bär och matsvamp,
5. fånga eller insamla insekter och andra djur,
6. medföra hund som inte är kopplad eller annat okopplat husdjur, undantag medges för den jakt som får bedrivas i reservatet,
7. uppsätta tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift och därmed jämförbar anordning.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för att nå syftet med reservatet och som anges i den till detta beslut hörande skötselplanen

Föreskrifter rörande förvaltningen av reservatet (3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken 1998:1252)

1. Länsstyrelsen i AC-län ska vara naturvårdsförvaltare,
2. Förvaltaren ansvarar för att reservatet märks ut enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar,
3. Länsstyrelsen fastställer de föreskrifter om naturvårdsförvaltning som framgår av bifogad skötselplan, bilaga 2.

Andra föreskrifter som gäller för området

Länsstyrelsen vill erinra om att utöver reservatsföreskrifterna gäller även andra lagar, förordningar, och föreskrifter för området. Av särskilt betydelse för syftena med reservatet är:

7 kap 29a-b §§ MB med krav på tillstånd för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön i ett Natura 2000-område.

Upplysningar

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter om det finns särskilda skäl. Enligt 29 kap 8 och 9 §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats enligt 7 kap 5 och 30 §§ miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid med meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Hur man överklagar

Beslut om kungörelsedelgivning och hur man överklagar till regeringen, se bilaga 3.

Lorentz Andersson

Per-Anders Blomqvist

Bilagor

1. Beslutslista
2. Skötselplan
3. Hur man överklagar

Sändlista

Bjurholms kommun, Storgatan 9, 916 81 Bjurholm
Holmen Skog AB, Storgatan 3, 916 31 Bjurholm
Lantmäterimyndigheten i AC-län, Box 3044, 903 02 Umeå
Naturskyddsföreningen, Patrik Nygren, Västra Hökmark 232, 930 10 Löfvånger
Naturvårdsregistret
Naturvårdsverket, områdesskyddsenheten, 106 48 Stockholm
Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 Sthlm
SGU, Uppsala, Box 670, 751 28 Uppsala
Skogsstyrelsen, Box 294, 901 06 Umeå
Sven-Olof Johansson, Varvgatan 58, 906 42 Umeå
Vapsten Sameby, Box 107, 920 64 Tärnaby
Vilhelmina Norra Sameby, Lappudden, 910 94 Dikanäs